

בתי הדין המנהליים שליד בית משפט השלום בבאר שבע ועדות הערעור מכוח חוק

ע"נ 19-04-32548

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת עמיתה דרורה בית אור

ד"ר רוברט פינאלי, חבר ועדה
עו"ס שלום שגב, חבר ועדה

פסק דין

1

ע"י ב"כ עוה"ד ענת גינזבורג

בפני
מעורר:

נגד

קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום
ע"י ב"כ עוה"ד סימונה גולדמן מימון

משיב:

פסק דין

2

מבוא:

3

ערעור על החלטת המשיב מיום 10.3.2019 שקבע על סמך החומר העובדתי והרפואי שעמד בפניו

4

לרבות חוות הדעת מיום 24.12.2018 של ד"ר נתן ברוק, מומחה לכירורגיה אורטופדית, כי לא הוכח

5

קשר סיבתי בין האירוע מיום 1.6.2013 ומצב ברכי ימין של המערער.

6

7

רקע:

1 מתוך 13

בתי הדין המנהליים שליד בית משפט השלום בבאר שבע ועדות הערעור מכוח חוק

ע"נ 32548-04-19

תיק היצוני:

1 המערער יליד 27.9.79 שירת בשירות סדיר במרנ"ט 214 כמש"ק לוגיסטיקה. בסיום שירות סדיר חתם
2 קבע, עבר לשרת בגדוד 17, בית ספר למכי"ם בדרום הארץ ומאז הוא בשירות קבע.
3 לטענת המערער, ביום 1.6.2013 בסביבות שעה 21:00 במהלך משחק כדורעף נפצע המערער שעה
4 שנפל וסובב את הקרסול השמאלי ובעקבות כך איבד את שיוו המשקל ונפל על ברך ימין. המשחק התקיים
5 באולם הספורט החטיבתי וההשתתפות בפעילות הספורט ביות היתה חובה (להלן: "האירוע").
6 הונפק דוח פציעה בגין האירוע.
7 במשחק השתתפו בין היתר המג"ד, הסמג"ד וקצין הרכב של הגדוד.
8 לטענת המערער מאז האירוע הוא סובל מנכות קשה בברך ימין, צולע ברגל זן, סובל ממגבלות קשות
9 לרבות הגבלות בהליכה, בעמידה ממושכת, ישיבה ממושכת, נהיגה ממושכת, אינו מסוגל לבצע פעילות
10 ספורטיבית ומוגבל בתפקוד היום יומי.
11 המערער צירף לתביעתו חוות דעת מאת ד"ר רון ארבל, מומחה בכירורגיה אורטופדית.

12

13

חוות הדעת הרפואיות:

14

15 חוות הדעת של ד"ר נתן ברוק מומחה בכירורגיה אורטופדית מטעם המשיב – 24.12.18:

16

אשר לברך ימין – מצוין כי קיים תיעוד של כאבי ברכיים לאורך השנים.

17

לדברי ד"ר ברוק ב 24.6.2013 (כ- 3 שבועות אחרי האירוע – דב"א) מופיעה החמרה במצב. שם נרשם

18

על כאבים בברך ימין בחלק המדיאלי של הברך וכי כאב זה הוא לאחר חבלה 3 שבועות קודם לכן.

19

אין ספק כי היתה חבלה במשחק כדורעף בתחילת יוני 2013 (2.6.13) (האירוע היה ב - 1.6.2013

20

דב"א). באותו אירוע נחבל קרסול שמאל. הכאבים שמופיעים בברך ימין עוברים בירור בו נמצא קרע

21

מיניסקוס על בצקת תת סחוסית. ממצא המתאים לקרע ניווני בהקשר של אוסטיוארטרוזיס של

22

הברך. עוד יש לציין כי עבר בדיקת מיפוי עצמות קודם לחבלה ב 2013 שהדגים קליטה בלתי

23

סדירה בשתי הברכיים. ממצא נוסף התומך בתהליך הניווני של המפרק הוא ממצאי MRI בדצמבר

24

2016 המתארים קרע חוזר במיניסקוס המדיאלי ונזק סחוסי במפרק. עדות לכך כי קיים תהליך ניווני

25

בגילאים בהם מודגם ה MRI של ברך.

26

בתי הדין המנהליים שליד בית משפט השלום בבאר שבע ועדות הערעור מכוח חוק

ע"נ 19-04-32548

תיק חיצוני

1 לפי מהלך העניינים נראה כי החל לסבול מכאבים בברך ימין לאחר אותו נקע בקרסול שמאל אך
2 ללא קשר בין השניים. מקור הנזק המניסקינלי היה שינויים ניווניים של המיניסקוס או של המפרק.
3 לפיכך אני ממליץ לא להכיר בקשר בין האירוע ביום 1.6.13 למצב בברך ימין היום".

4
5 סיכום ביניים: ד"ר ברק קובע כי הכאב בברך ימין נובע מאוסטיאוארטרוזיס של הברך שהופיע לפתע!!!
6 מיד אחרי האירוע בלי קשר לאירוע. מקור הנזק שאובחן במיניסקוס הוא שינויים ניווניים של המיניסקוס
7 של המפרק.
8

9 חוות הדעת של ד"ר רונן ארבל מומחה לכירורגיה אורתופדית מטעם המערער מיום 19.8.2019

10 לדבריו בעקבות האירוע מיום 1.6.2013, דבר שגרם למערער לאיבוד שיוו משקל ונפילה וחבלה על ברך
11 ימין, "פנה למספר בדיקות בגין הבעיה בקרסול השמאלי והכאבים בברך הימנית, הוא הופנה
12 לבדיקת דימות של הברך הימנית אשר הדגימו נפיחות בברך (גם צילום וגם אולטרה סאונד), נזל
13 בברך המעיד על חבלה טריה שהיתה לברך זו וכן הועלה חשד על ידי האורטופד כי קיים נזק
14 למיניסקוס בברך זו לכן הופנה לבדיקת MRI שאמנם הדגימה קרע במיניסקוס עם בצקת
15 סמוכה...מדובר על חבלה שהיתה בחלק האחורי... אשר גרמה לקרע של המיניסקוס המדיאלי וגם
16 לבצקת עצם תת סחוסית באותו אזור, דהיינו מדובר פה בחבלה טריה שהיתה לברך ימין.

17 עקב הימשכות סבלו עבר ניתוח להטריית הקרע של המיניסקוס ולאחר מכן עבר טיפול פיזיותרפיה
18 אך הוא המשיך לסבול מכאבים והופנה לבדיקת MRI חוזרת אשר הדגימה שארית של קרע
19 במיניסקוס הפנימי מאז הוא מטופל בפיזיותרפיה..... תפקוד הברך לקוי".

20 יצוין כי בבדיקה של המערער ביום 19.8.2019 כ - 6 שנים אחרי האירוע, ואחרי ניתוח וטיפולים
21 פיזיותרפטיים עדיין מצוין ד"ר ארבל כי "מהלך בצליעה קלה, נמצא נזל תוך מפרקי עם מגבלת
22 כיפוף וכאב באספקט פנימי של הברך ודלדול של שרירי הירך ימין....

23 שתי בדיקות ה MRI הדגימו קרע מורכב של המיניסקוס הפנימי וקרע בחלק הפנימי של הברך עם
24 שינויים שחיקתיים...כמו כן נמצא מוקד פגיעה סחוסית בפיקה בפאוסט המדיאלי."

25 ודוק: ד"ר ארבל מצוין כי השינויים השחיקתיים הופיעו לראשונה רק לאחר 3 שנים מקרות האירוע ואלו
26 שינויים שחיקתיים שמופיעים בהכרח לאחר פגיעה מסוג זה ולאחר ניתוח. לדבריו: "יש מקרה ברור
27 של חבלה.... לאחר החבלה היו כאבים עם נפיחות בברך ימין דהיינו התחלה של תהליך דלקתי

כתגי הדין המנהליים שליד בית משפט השלום בבאר שבע ועדות הערעור מכוח חוק

ע"נ 32548-04-19

תיק חיצוני:

1 בברך, כאשר ידוע שבנוזל הדלקתי קיימים חלבונים אשר פוגעים בסחוס המפרקי ומאיצים את
2 תהליך שחיקתו וזאת בנוסף להפרעה המכנית של הקרע במיניסקוס."

3 אשר על כן תוהה ד"ר ארבל מדוע קובע ד"ר ברוק כי שינויים אלה הם תוצאה של מחלה ניוונית של
4 המפרק.

5 מסקנת ד"ר ארבל כי "אין ספק שהמיניסקוס במקרה זה נקרע עקב אירוע חבלתי אשר אירע תוך כדי
6 שירותו הצבאי של מר אברמוב... ויש לקבוע קשר ישיר בין האירוע החבלתי שאירע לו ב 1.6.2013
7 לבין מצב ברכו היום".

8 סיכום ביניים: ד"ר ארבל קובע כי בדיקת דימות של הברך הימנית הדגימו נפוחות בברך וכי מדובר
9 בחבלה טרזיה שהייתה לברך ימין.

10 חוות דעת מגיבה ד"ר ברוק מיום 2.12.2019

11 לדבריו קרע מיניסקוס רגילים לרב לא מלווים בנזק תת סחוסי בעוד הבצקת התת כונדרלית הינה
12 ממצא המוצאים בחבלות ברך, הריו שציסטה מניסקואלית לא צפויה להופיע חודשיים אחרי חבלה.
13 לדבריו ד"ר ארבל לא מתייחס לתמונה הכוללת של ה MRI. עוד לדבריו, ד"ר ארבל מסכים כי בדיקת
14 ה MRI השניה היא של שינויים ניווניים בברך. לטענתו התפתחות זו לאחר נזק מניסקואלי היא סבירה.
15 "אך לפי הספרות לא מוכרת לי התפתחות של שינויים ניווניים 3 שנים לאחר קרע מיניסקוס בברך
16 תקינה. הזמן להתפתחות שינויים ניווניים בברך תקינה העוברת קרע מיניסקוס הוא כ 15 שנה
17 (למעלה מ 10 שנים)..... מחלה אוסטיאוארטריטית לרב מתחילה כקרע מיניסקוס ניווני בחלק
18 הפוסטרו-מדיאלי של הברך.....יש להזכיר את ממצאי בדיקת מיפוי עצמות מ 16.1.2013 שהדגימה
19 קליטה בלתי סדירה בשתי הברכיים שמאל יותר מימין. ממצאים אלה אופייניים למחלה
20 אוסטיאוארטריטית.."

21 לפיכך חוזר ד"ר ברוק וממליץ שלא להכיר בקשר שבין האירוע מיום 1.6.2013 למצב ברך ימין כיום.

22

23

24 התייחסות ד"ר ארבל לחוות הדעת המגיבה של ד"ר ברוק

25 ד"ר ארבל מסכים עם ד"ר ברוק כי כעקרון מחלה אוסטיאוארטריטית לרוב מתחילה כקרע מיניסקוס
26 ניווני בחלק הפוסטרו מדיאלי של הברך, אך זה לא המקרה בעניינו. בעניינו של המערער מדובר באירוע
27 חבלתי מתועד שגרם לקרע, וכי עובר לפגיעה לא סבל המערער מהברך והתחיל לסבול רק לאחר האירוע.
28 כך שלא מדובר בקרע ניווני של המיניסקוס שגרם להתפתחות הדרגתית איטית של שחיקת הסחוס.

בתי הדין המנהליים שליד בית משפט השלום בבאר שבע ועדות הערעור מכוח חוק

ע"נ 32548-04-19

תיק חיצוני:

1 זאת ועוד לדבריו "שינויים שחיקתיים מתפתחים מאותו הרגע שבו נגרם הקרע של המיניסקוס
2 ועדות לכך במיפוי עצמות או בדיקות MRI, ושינויים שחיקתיים מופיעים מיד לאחר חבלה הגורמת
3 לקרע ולאחר כריתה חלקית של מיניסקוס. ידוע היטב שכריתה חלקית של המיניסקוס גורמת
4 לעליה משמעותית בלחץ על הסחוס עליה פתולוגית הגורמת בהכרח לשינויים שחיקתיים במקום.
5 במקרה של מר אברמוב סיכויי לפתח שינויים ניווניים לאחר קרע חבלתי של המיניסקוס וכריתה
6 המיניסקוס גדולים הואיל וקיים גם נארוס של הברך, דהיינו קיים לחץ מוגבר על התא הפנימי
7 ובהעדר מיניסקוס קיימת התחלה מהירה מאד של שינויים ניווניים".

8

9

10

סיכום ביניים:

11

המחלוקת עיקרית בין המומחים שאליה הועדה רואה לנכון לציין ולהתייחס כבר עתה היא בשאלה
12 האם היתה חבלה בברך ימין של המערער.

13

14

ד"ר ברוק בחוות דעתו הראשונה, לאחר שהוא "מודה" כי היו טעויות סופר ב"רישום" בתיק הרפואי וכי
15 מדובר "בברך ימין של המערער" (ראה עמ' 1 ו- 2 לחוות הדעת) ממשיך ומציין: "ברישום הראשון
16 מ 4.6.2013 מצויין גם כי לא היתה חבלה בברך כך שקיים ספק משמעותי ביחס לחבלה בברך
17 ימין".

18

בחוות הדעת המגיבה כבר יש אמירה חד משמעית של ד"ר ברוק: "בתחילת יוני נקע את קרסול
19 שמאל ולאחר מספר ימים בין 2 ל 10 ימים החל להתלונן על כאבים בברך ימין ללא כל חבלה בברך
20 באותו אירוע מ 1.6.2013".

21

לדברי ד"ר ברוק – החבלה שהיתה היא רק בקרסול השמאלי.

22

יוצא איפא שמסקנת ד"ר ברוק כי לא היתה חבלה בברך ימין מסתמכת בין היתר על המלל הבלתי
23 מדויק של הבדיקות, ובהתעלמות מאמירותיו של המערער על כאבים בלתי פוסקים, בברך ימין. וזאת
24 למרות שהאירוע היה בסמוך לאותן בדיקות מיום 3.6.13 ו- 4.6.13, שכנראה נעשו בחוסר תשומת לב
25 ואולי אפילו באופן רשלני ונרשמו בהם ממצאים לא מדויקים ואולי אפילו חסרים בפירוט בלשון
26 המעטה!!!!

27

דע עקא שמהמסמך הרפואי מיום 4.6.13 (עמ' 153 תיק רפואי) עולה כי המערער מיד אחר הנפילה
28 התחיל להרגיש כאבים בברך ימין (כאמור בטעות נרשם בברך שמאל) מתקשה ליישר את הברך, **רושם**

בתי הדין המנהליים שליד בית משפט השלום בבאר שבע ועדות הערעור מכוח חוק

ע"נ 19-04-32548

תיק חיצוני:

- 1 למעט נזל במפרק, כי ביום 3.6.2013 נרשם כי נקע את הקרסול השמאלי. מתלונן על כאבים בברך
2 ימין וגם למחרת 4.6.2013 מתלונן על כאבים בברך ימין. ביום 11.6.13 לאחר שהמשיך להתלונן על
3 כאבים בברך ימין באותה עצמה, הגבלה בתנועותיו וצליעה (עמ' 156 תיק רפואי) נשלח לצילום אח"כ
4 ל MRI .
- 5 ד"ר ארבל בתגובתו לחוות הדעת המגיבה של ד"ר ברוק מתפלא הכיזד לאור העובדות שמופיעות
6 בתצהירו של המערער ובתיק הרפואי על כאבים שהופיעו לאחר האירוע, ואשר קודם לאירוע לא סבל
7 המערער מכאבים כלשהם בברכיים, קובע באופן נחרץ כי לא היתה חבלה בברך!!!
- 8 גם הועדה תוהה על מסקנתו של ד"ר ברוק, שגם נחקר על כך בחקירתו הנגדית (ראה בהמשך). ודוק:
9 האירוע היה ב 1.6.13 המערער נבדק יומיים לאחר מכן ב 3.6.13. וכבר אז התלונן על כאבים בברך
10 ימין וכך גם בבדיקות הכאות ב יום 4.6.13 ו 11.6.13, מועדים סמוכים ביותר לאירוע, שבהם מתלונן
11 על התמשכות הכאבים באותה עצמה ונשלח לבדיקות שבהן נמצא קרע במיניסקוס עם בצקת. הועדה
12 קובעת כבר עתה כי לאחר עיון בתיק הרפואי ובחוות הדעת של שני המומחים ובתצהיר המערער ובעדות
13 המומחים כי בעת האירוע שהיה ביום 1.6.2013 נחבלה מערער בברך הימנית שלו.
- 14
- 15 למעלה מן הדרוש יצוין כי לסוגיה זו של האם היתה או לא היתה חבלה, שזה "סלע המחלוקת" בתיק,
16 מתייחס ד"ר ארבל בחקירתו הנגדית בתשובה לשאלה ישירה ומסביר שהיתה חבלה ויש לכך סימוכין
17 רפואיים (עמ' 35 שורה 7) ".... בדיקת "אמ אר איי" שנעשתה חודשיים אחר כך הדגימה בצקת
18 בעצם.... בצקת בעצם מעידה על חבלה אקוטית, זה בדיוק כמו שחום מעיד על זה שבן אדם חולה...
19 כלומר היתה פה חבלה אקוטית, אם לא מזה, ממה כן נקרע לו הקרע של המיניסקוס..."
- 20 אין מחלוקת בין המומחים כי המערער החל לסבול מכאבים בברך ימין לאחר האירוע החבלתי בקרסול
21 השמאלי.
- 22 מחלוקת נוספת בין המומחים היא לגבי סיבתו ומקורו של הקרע בברך הימנית. בעוד שד"ר ברוק קובע
23 שמקור הנזק המניסקאלי בברך הוא שינויים ניווניים של המיניסקוס ולא של המפרק, מסקנת ד"ר ארבל
24 היא כי האירוע החבלתי הוא שגרם לקרע במיניסקוס. בניתוח שבוצע לאחר החבלה נמצא נזק במיניסקוס
25 ולא נמצאה כל פגיעה בסחוס המפרקי. לדבריו שינויים שחיקתיים בסחוס המפרקי נמצאו רק 3 שנים
26 לאחר החבלה, בהן המשיך המערער לסבול מכאבים בברך ותהליך דלקתי של הברך.
- 27 זאת ועוד שני המומחים מסכימים כי הקרע במיניסקוס שממנו סבל המערער גורם להתפתחות מחלה
28 אוסטיאוארטריטית או שינויים ניווניים במפרק, אך בעוד שד"ר ברוק רואה זאת כתהליך ניווני שכבר היה
29 קיים אצל המערער עוד בטרם האירוע ושאיך מודגם בבדיקת מיפוי עצמות שעבר המערער בינואר 2013,

בתי הדין המנהליים שליד בית משפט השלום בבאר שבע ועדות הערעור מכוח חוק

ע"נ 32548-04-19

תיק חיצוני:

1 לפני האירוע, סבור ד"ר ארבל כי התהליך הניזוניים החלו כתוצאה ומיד לאחר הכריתה החלקית של
2 המיניסקוס וכי זה מהלך ידוע שקורה בנסיבות כאלו.

3

4

5

דין:

6 ד"ר ארבל התבקש על ידי ב"כ המשיב, לאחר שהציג בפניו תיעוד מהתיק הרפואי של המערער
7 שעניינו בעיות בברכיים שמהן סבל המערער עוד לפני האירוע, להסביר מדוע לא התייחס אליהם בחוות
8 דעתו.

9 עונה על כך ד"ר ארבל (עמ' 16 שורה 8): "מדובר בתמונה סובייקטיבית על כאבי ברכיים בגלל
10 התלונה הסובייקטיבית שלו על כאבי ברכיים הוא נשלח לבצע מיפוי עצמות, מיפוי היה שלילי. הדבר
11 החיובי היחידי היה...הטבורוסיטה הטיביאלית בברך שמאל, שבגינה הוא עבר ניתוח.

12 בברך ימין לא עבר שום טיפול ושום דבר. רק בברך שמאל, מיפוי עצמות היא בדיקה מאד רגישה.
13 אם היתה איזושהי בעיה סחוסית או איזושהי בעיה ניוונית בברך או איזושהי בעיה כל שהיא בברך
14 מיפוי העצמות הוא היה חיובי. מיפוי העצמות שלו הוא היה שלילי. הדבר היחיד שהיה לו זה כאבים
15 והכאבים מקדמת הברך שאובחנו ככאב ממקור פיקתי...לברך יש שלושה מפרקים המפרק
16 הרדיאלי, הלטרואלי והקדמי. פה הוא התלונן על כאבים במפרק הקדמי בשתי הברכיים כאשר יש פה
17 רק תלונה סובייקטיבית שלו, שום עדות אובייקטיבית לאיזושהי בעיה, גם לא במפרק... אבל
18 התלונות היו על כאבים במפרק... שאינו שייך לכאבים שהתחילו לו והחמירו לו אחרי החבלה
19 הנידונה... (עמ' 17 שורה 3) חבלה וכאבים היו בחלק המדיאלי עם קרע של מיניסקוס, עם שחיקה
20 של סחוס שאין להם שום קשר עם מה שהיה קודם".

21 ובהמשך בהקשר לרגל ימין וסיבת התלונות שהיו לו לפני האירוע, מסביר ד"ר ארבל שהן נבעו מכאב
22 ממקור פיקה (עמ' 17 שורה 28): "סיבת כאב בקדמת ברך שזה נקרא כאב ממקור פיקה, שאני
23 יכול להגיד לך שמניסיוני הלא מועט, 70% 80% מהחילים מתלוננים על כאב בקדמת הברך..."

24 וההסבר והמשמעות של ד"ר ארבל לכך שבדוח הרפואי של המערער לאחר מיפוי העצמות הופיע
25 הממצא שהיתה לו "קליטה מוגברת בלתי סדירה בברכיים" הינה, שבגלל מאמץ שאליו היה חשוף
26 הנבדק ובעניינו מדובר בחייל, תהיה לו קליטה דיפוזית בגלל אספקת דם מוגברת (ראה עמ' 19 שורה
27 (13 – 23).

בתי הדין המנהליים שליד בית משפט השלום בבאר שבע ועדות הערעור מכוח חוק

ע"נ 19-04-32548

תיק היעוץ:

1 בהמשך חוות דעתו התבקש ד"ר ארבל להתייחס לטענת ד"ר ברוק שאותה הוא דחה, לפיה יכולה להופיע
2 בעיה שחיקתית בברך לפחות 8 שנים לאחר הקרע במיניסקוס. ולא כפי שטען ד"ר ארבל שהיא יכולה
3 להתחיל בסמוך לאירוע של הקרע במיניסקוס, כפי שקרה בעניינו של המערער.
4 אומר על כך ד"ר ארבל (עמ' 25 שורה 17): "ברגע שמיניסקוס נקרע ומפסיק לתפקד או מוצא, כלומר
5 בניתוח ואין תפקוד של מיניסקוס, התפקיד העיקרי של המיניסקוס זה לשמש מגן על הסחוס... ברגע
6 שמוציאים חתיכה ממיניסקוס או שהוא קרוע והוא לא מתפקד, יש עליה בלחץ על הסחוס בצורה
7 כזאת גדולה שמיד מתחילה שחיקה של הסחוס... היא באה לידי ביטוי השחיקה הזאת לא מיד,
8 לוקח זמן, אצל כל אחד הזמן שונה. יש כאלה שזה לוקח להם 20 שנה ויש כאלה שזה לוקח להם
9 שנתיים, 3 שנים ואפילו שנה.... זה תלוי בגנטיקה, בסוג הפעילות.... כך שלבא ולטעון ששינויים
10 מתחילים אחרי 8 שנים זה טעות חמורה. הם מתחילים ביום שהיתה החבלה מתחילים השינויים
11 הניוניים ולאחר מכן יש גם תהליך דלקתי בברך שהוא מוסיף על השחיקה של הסחוס.....(עמ' 26
12 שורה 11) אבל ברור וידוע על פי המכניקה של הברך, העומס הרב על הסחוס גורם לשחיקה
13 מ"די ואן".
14 עוד הבהיר ד"ר ארבל שלמעשה החבלה בברך לא היתה ממכה שהמערער קיבל בברך (עמ' 31 שורה
15 3) : " אני לא חושב שהוא נפל על הברך ולא בטוח שהוא נפל על הברך, מספיק שמה שקרה....הוא
16 עיקם את הקרסול ואז בשביל להתארך הוא נתמך על הרגל הזאת ועבר פה סיבוב זה חבלה".
17 מסקנה שגם ד"ר ברוק מסכים לה (ראה חקירת ד"ר ברוק עמ' 91 שורה 28) : "חבלה בברך מה
18 שנקרא מכה בברך לא גורמת לקרע במיניסקוס קרע מיניסקוס נרמיים מחבלה סיבובית".
19 בהמשך נשאל ד"ר ארבל כיצד הוא מסביר את העובדה שמיד לאחר האירוע במרפאה המערער לא
20 מזכיר כלל את הברך אלא מתלונן על כאבים בקרסול ורק מספר ימים לאחר מכן מדבר על ברך ימין.
21 אשר לכאבים בברכים מסביר ד"ר ארבל כי לא תמיד הם מופיעים מיד, ולפי דברי המערער האירוע היה
22 ב 1.6.13, המערער הלך למרפאה ביום 3.6.13 ולא דיבר על הברך כי באותו זמן כאב לו מאד הקרסול,
23 ורק כאשר נרגע הכאב בקרסול הוא התלונן על כאבים בברך שזה היה ב 4.6.13. לדבריו : ("עמ' 34
24 שורה 4): "אנשים נחבלו בברך הם לא מגיעים איך שהם נחבלו למחרת ... לוקח זמן אולי יעבור... הוא
25 הגיע כי היתה לו חבלה קשה בקרסול שלו והיתה נפיחות מרשימה בקרסול... וכאב לו יותר הקרסול
26 מטבע הדברים הוא יבוא ויתלונן על קרסול... יומיים אחרי זה ... התחיל להרגיש יותר ויותר את
27 הכאבים בברך כי גם בשלושת הימים האלה הנפיחות מתגברת. זה לא נפיחות שקוראת ברגע
28 שהיתה חבלה. היא מצטברת לאט לאט, אחרי יומיים, שלושה ארבעה ימים הנפיחות יותר מרשימה
29 יותר גורמת לכאב ואז הוא התלונן גם על הברך. אבל ברור מאד למה הוא התלונן על הקרסול
30 ביום הראשון".

בתי הדין המנהליים שליד בית משפט השלום בבאר שבע ועדות הערעור מכוח חוק

ע"נ 32548-04-19

תיק חיצוני:

1
2 בהמשך התבקש ד"ר ארבל להתייחס לממצא שהודגם ב MRI של "ציסטה מיניסקיאלית 2.8 מילמטר
3 בקרן האחורי של המיניסקוס" שלגביה ציין ד"ר ברוק בחוות דעתו המגיבה כי "בעוד הבצקת התת
4 כונדרלית הינה ממצא המוצאים בחבלות ברך, הרי שציסטה מיניסקיאלית לא צפוי להופיע חודשיים
5 אחרי חבלה. ד"ר רון ארבל לא מתייחס לתמונה הכוללת של ה MRI אלא רק לחלק ממנה".
6 ד"ר ארבל מסביר (עמ' 37 שורה 29): "מיניסקוס זה איזושהו גוף סחוסי שקיים בתוך הברך. ברגע
7 שהוא נקרע ובתוך הברך יש נוזל ובגלל פעילות שעושים, הולכים אפילו הליכה רגילה, הנוזל נדחף
8 הוא נכנס בין השכבות הקרועות של המיניסקוס ויכולה להיווצר לפעמים...איזושהי ציסטה נוזלית
9 ".....
10 ובהמשך (עמ' 39 שורה 1): "... לא התייחסתי לציסטה משום שאין מה להתייחס לציסטה... יש פה
11 ממצאים ברורים כל כך של קרע ברור שקרה למיניסקוס קרע טראומתי ברור..."
12 לענין השאלה שבמחלוקת שהינה האם היתה או לא היתה חבלה, שזה "סלע המחלוקת" ושכאמור
13 לעיל הועדה כבר מצאה כי היתה חבלה, נשאל ד"ר ברוק בחקירתו הנגדית. תשובתו של ד"ר ברוק
14 (עמ' 84 שורה 27): "לדעתי השאלה היא האם היה, קרע המיניסקוס שהוכח בבדיקה ב 1.8.13,
15 חודשיים אחרי האירוע שבגיננו אנחנו דנים, כל השאלה האם הקרע הזה קשור לאירוע מיום 1.6.13
16 ופה הגענו לנקודה שיש קרע ועכשיו אנחנו באים ושאר חוות הדעת לדון בקשר בין הקרע לאירוע."
17 כאמור לעיל ד"ר ברוק סבור שלא היתה חבלה ומה שרואים ב MRI, הממצא של קרע במיניסקוס הוא
18 תוצאה של תהליכים שחיקתיים שהחלו לפני האירוע.
19 עקב כך התבקש ד"ר ברוק על ידי יו"ר הועדה להסביר את משמעותם של הממצאים שרואים בבדיקות
20 ובהדמייה שעבר המערער.
21 עונה על כך ד"ר ברוק (עמ' 90 שורה 25): " אין מחלוקת שאחרי קרע במיניסקוס מופיעה
22 נפיחות... אבל נפיחות לא מופיעה רק אחרי קרע מיניסקוס. לאנשים עם מחלה שחיקתית בברך מחלה
23 ניונית לא יודע איך תקראי לזה, מחלה... יש נוזל בברך, זה לא רק לקרעי מיניסקוס או קרע רצועה,
24 תמיד תהיה נפיחות אנחנו מבדילים כאילו אם הנפיחות מופיעה מיידית זה בדרך כלל משהו שיש
25 לו פגיעה בכלי דם, אם הנפיחות מופיעה יותר מאוחר זה בדרך כלל משהו יותר פריפרי... נפיחות
26 יכולה להופיע אחרי חבלה אבל מנפיחות אי אפשר להסיק שהיתה חבלה".
27 ודוק: בעניינו של המערער הנפיחות הופיעה מיידית! והלכה והתגברה ונד בד גם התגברו הכאבים
28 בברך ימין. למעשה בתשובתו לא שולל ד"ר ברוק את האפשרות שהנפיחות שהופיעה אחרי החבלה,
29 יתכן שהיתה קשורה לחבלה.

בתי הדין המנהליים שליד בית משפט השלום בבאר שבע ועדות הערעור מכוח חוק

ע"נ 32548-04-19

תיק חיצוני:

- 1 ועל כך אומר ד"ר ארבל (עמ' 32 שורה 9): "נקרעים כלי דם אז יש נפיחות, הנפיחות היא די מיידית
2 ובחבלות מסוג כזה של קרעים יש גם כאלה שאין להם נפיחות...יש צילום שמראה זה כבר סימן
3 הנפיחות היא מרשימה."
- 4 ד"ר ברוק התבקש על ידי יו"ר הועדה להרחיב ולהסביר את מסקנתו כי הממצא של קרע במינסקוס
5 שנמצא אצל המערער בבדיקת ה MRI מדגים למעשה תהליך ניווני של המיניסקוס או של המפרק שהחל
6 עוד לפני האירוע. כי למעשה מדובר במחלה ניוונית שהחלה אצל המערער בשתי הברכיים וזאת לדעת
7 ד"ר ברוק על סמך מיפוי עצמות קודם שעבר המערער לפני האירוע ושהדגימו קליטה בלתי סדירה
8 בשתי הברכיים וזו עדות לכך כי קיים תהליך ניווני גם בגילאים של המערער. (המערער יליד 1979
9 ובשנת 2013 היה בן 34). כל זאת כאשר עסקין בברך ימין והממצאים לכאורה שנמצאו אצל המערער
10 בבדיקת מיפוי עצמות מתייחסים לברך שמאל.
- 11 למען הסדר מבדיקה בתיק הרפואי עולה כי מיפוי העצמות היה ביום 16.1.2013 – 5 חודשים טרם
12 האירוע. ושם נאמר (עמ' 147): "קליטה מוגברת בלתי סדירה בברכיים בולטת יותר בשמאלית
13 מודגשת בחלק האחורי של משטח פרקי לטרלי. ייתכנו על רקע תגובת מאמץ. אין לראות ריכוזים
14 פתולגיים ממוקדים באיזור הטביאל טוברוסיטי."
- 15 ד"ר ארבל התבקש בחקירתו הוגדית להתייחס לענין מיפוי העצמות (ראה עמ' 17 לפרוטוקול) שנערך
16 וממצאיו דגמו בעיקר את ברך שמאל ואף ציין שהקליטה המוגברת הבלתי סדירה בברכיים שבולטת
17 יותר בשמאלית, מתרחשת עקב מאמץ שאליו היה חשוף המערער שהוא חייל ובשנת 2013 היה כבן
18 34, והקליטה הדיפוזית הינה בגלל אספקת דם מוגברת.
- 19 ודוק: הממצאים מתייחסים בעיקר לברך שמאל ומיפוי העצמות נעשה על רקע ניתוח ארטרוסקופיה
20 שהמערער עבר בברך שמאל בשנת 2011!!
- 21
- 22 לענין חוות הדעת של ד"ר ברוק, כאמור התבקש ד"ר ברוק להסביר את התהליך הניווני שהוא מייחס
23 לקרע במינסקוס שנמצא אצל המערער בברך ימין חרף העובדה שמדובר באדם צעיר, אשר נפגע באירוע
24 שבו אין מחלוקת כי היתה חבלה בקרסול שמאל, גם לשיטת ד"ר ברוק, ושמיד לאחריה החלו לטענת
25 המערער כאבים בברך ימין.
- 26 אומר על כך ד"ר ברוק (עמ' 93 שורה 13): "... את שאלת אותי איך יכול להיות שיש תהליך ניווני
27 בברך ימין ואני מסביר שלאנשים בגילאים האלה ... יכולים להופיע קרעי מיניסקוס ניווניים כתהליך
28 שגרתי של הגיל... הם יכולים להיות ללא קליניקה ברורה עד שהם הופכים לקליניקה ברורה. אני
29 מראה שגם בברך השניה שלא קשור למחלה בברך שבה קיבל את הנכות שזה המחלה בקדמת

בתי הדין המנהליים שליד בית משפט השלום בבאר שבע ועדות הערעור מכוח חוק

ע"נ 19-04-32548

תיק היצוני:

1 הברך עשו לו בדיקת MRI ומצאו ממצא אחר שלא קשור לתלונות שלו שהדגים שם קרע מיניסקוס
2 הופיע גם בברך הזאת אחרי חבלה, אבל הקרע הזה היה גם קודם".

3 אין מנוס מלהעיר כאן כי עיון חוזר מעמיק בחוות הדעת של ד"ר ברוק מיום 24.12.2018 לאחר הערתו
4 כי הקרע היה גם קודם, מגלה כי ד"ר ברוק לא קבע בחוות דעתו, לאחר שבדק את המערער ועבר על
5 תיקו הרפואי כי "הקרע הזה היה גם קודם".

6 דהיינו לראשונה בחקירתו הנגדית מופיע "ממצא" על קרע קודם, על אף שלא היתה שום בדיקה לפני
7 בדיקת ה MRI הראשונה ב 1.8.2013, שמצאה קרע במיניסקוס.

8 הועדה רוחה את "הממצא החדש" התמוה בלשון המעטה, שנקבע על ידי ד"ר ברוק כדי לתמוך באמירה
9 כללית של ד"ר ברוק על "הליכים ניווניים כתהליך שיגרתי של הגיל". הועדה מציינת כי למעשה לא
10 עלה בידי ד"ר ברוק ליתן מענה רפואי מבוסס לשאלת יו"ר הועדה על הכאבים בברך ימין של המערער
11 והקרע שהודגם אצלו מיד לאחר האירוע ושבדיעבד התברר כי הנפילה באירוע ופגיעה בקרסול הם
12 לחבלה סיבובית בברך בצורת קרע במיניסקוס, כשבפועל לא היו למערער טרם האירוע כל כאבים בברך
13 ימין וכי הוא לא סבל מכל בעיה בברך זו.

14 לא רק זאת וזה העיקר הועדה תוהה, כפי שגם תהה ד"ר ארבל, על כך שחרף תלונותיו הממוקדות של
15 המערער על כאבים הולכים ומתגברים בברך ימין מיד!! אחרי האירוע, שאין מהלוקת על מה שארע בו,
16 חבלה בקרסול וקרע במיניסקוס של ברך ימין שנגרם כנראה כתוצאה מחבלה סיבובית באותו אירוע,
17 מצא המשיב בעקבות חוות הדעת של ד"ר ברוק "להעמיק חקר" בבעיות ברכיים שהיו למשיב בעבר,
18 בעיקר בברך שמאל (להבדיל מברך ימין שהיא הניזוקה באירוע הנוכחי) ושלא היתה בהם עדות
19 אובייקטיבית לאיזו שהיא בעיה. מדובר היה בחלק מהמקרים של תלונות העבר, בכאבים בקדמת הברך
20 שלגביהם אומר ד"ר ארבל שהם נקראים כאב ממקור פיקה, שחיילים רבים לוקים בהם ואין להם קשר
21 לקרע במיניסקוס.

22
23 מכל האמור לעיל הועדה קובעת כי עלה בידי המערער להוכיח קשר סיבתי עובדתי/רפואי/משפטי בין
24 האירוע מיום 1.6.2013 לבין החבלה בברך ימין שנגרמה בזמן השירות של המערער. הועדה בחרה
25 להעדיף את מסקנתו של ד"ר ארבל לפיה קיים קשר סיבתי ישיר בין האירוע החבלתי שאירע לו ביום
26 1.6.2013 לבין מצב ברכו היום.

27
28 אומר על כך בית המשפט בע"א 137/64 וינשטיין נ. קצין התגמולים: "גם בשאלה המסובכת אימתי
29 נחשבת מחלה כמחלה שבאה עקב השירות לא מפי הרופאים אנו חיים. השאלה אינה שאלה

בתי הדין המנהליים שלייד בית משפט השלום בבאר שבע ועדות הערעור מכוח חוק

ע"נ 19-04-32548

תיק חיצוני:

1 רפואית כי אם שאלה משפטית או שאלה מעורבת של חוק ועובדה ולא דוקא המבחנים הרפואיים
2 הנקוטים בידי הרופאים לקביעת קשר סיבתי בין השירות והמחלה הם הקובעים".
3
4 אשר על כן הועדה מקבלת את הערעור ומחייבת את המשיב לשלם למערער הוצאות משפט בסך של
5 15,000 ₪, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית כחוק.
6

7 שלום שגב, נציג ציבור

8 ד"ר רוברט פינאלי, נציג ציבור

9 דבורה בית אור, שופטת

10 ניתן היום ג' באדר ב' תשפ"ב 6 במרץ 2022

בתי הדין המנהליים שליד בית משפט השלום בבאר שבע ועדות הערעור מכות חוק

ע"נ 19-04-32548

תיק היצוי:

1
2
3
4
5
6

ניתן היום, כ"ו אדר ב' תשפ"ב, 29 מרץ 2022, בהעדר הצדדים.

דבורה בית אור, שופטת עמיתה

7
8
9
10